

Majroen 'Petrowsky' er en gammel dansk handelssort fra omkring 1880. Den dyrkes ikke længere kommercielt og er ikke på EU's sortliste. Men den bevares i NordGen og dyrkes af Frøsamlerne. Videnskabelige undersøgelser har vist, at den indeholder bitterstoffer (glucosinolater), der kan forbedre helbredet for diabetes II patienter og virke forebyggende på diabetes II og hjerte-kar-sygdomme.

Et europæisk bevaringsnetværk

Vi er heldigvis mange, der arbejder for, at visionen om frit at kunne bytte og sælge frø uden registrering kan blive til virkelighed i hele Europa. Frøsamlerne er en del af et dansk og europæisk netværk af 150 NGO'er, der for tiden løber politikerne på dørene. Mens forhandlingerne om den nye lovgivning foregår, oplyser vi om konsekvenserne og kæmper sammen for at sikre, at vi også i fremtiden kan bytte, sælge og bevare mangfoldigheden af kulturplanter.

Når du dyrker Frøsamlernes frø og planter, er du en del af arbejdet med at bevare den dyrkede biodiversitet.

Foreningen Frøsamlerne

er en almennyttig forening, der arbejder for kulturplanternes mangfoldighed. Det har vi gjort siden 1987.

I 2015 var vi med til at forhandle den undtagelse i den danske tolkning af EU's frøpolitik, som gør, at man kan bytte havefrø med sin nabo og sælge egne frø på markeder eller i sin webbutik.

Det har hjulpet til at øge mangfoldigheden af sorter og er en ting, som de fleste danskerne i dag tager for givet.

Støt vores arbejde ved at skrive under på "Raise Our Forks for Diversity".

Find linket på Frøsamlernes hjemmeside www.froesamlerne.dk

Foto forside:

Grønkålen 'Halvhøj Ekstra Moskruset', der har været dyrket i Danmark siden 1850 og i modsætning til nyere sorter har et højt indhold af glucosinolater, der forebygger livsstilssygdomme. Bevares i Nordens genbank, NordGen, og dyrkes af Foreningen Frøsamlerne og få mindre producenter.

Oplysningsarbejdet **LAD OS HÆVE GAFLERNE**

for den dyrkede biodiversitet

er finansieret med tilskud fra Europa-Nævnet. Ansvar for indholdet er alene tilskudsmodtagers.

Frøsamlerne

Mangfoldigheden er truet

EU forhandler i forår og sommer 2025 den nye lovgivning om salg og bytte af frø.

Som forhandlingerne ser ud, lader det til, at den dyrkede biodiversitet trives bedre hos genbanker, frøsamlerforeninger og i haver end på industriens vilkår

Mangfoldigheden i de planter vi spiser

Det handler om frø, biodiversitet og vores mad. Biodiversiteten i den vilde natur skal være høj, og det samme gælder for den dyrkede biodiversitet, hvis den skal sikre bæredygtighed, resiliens og sundhed for planter og mennesker. Derfor skal vi dyrke og spise så mange forskellige planter som muligt.

I Danmark har vi som almindelige borgere frit kunnet bytte og sælge frø til have dyrkning siden 2015. Det har resulteret i større biodiversitet. Flere gamle sorter er endda kommet i dyrkning i mange haver og på mindre landbrug.

Danskerne tager i dag for givet, at man kan bytte havefrø med sin nabo eller sælge frø til andre have dyrkere på markeder eller i sin webbutik. Men det er kun fordi, vi har en af Europas mest liberale frølovgivninger. Vi kalder det "den danske model".

Mere kontrol og registrering

Desværre er EU's lov om salg og bytte af frø under forhandling, så hele EU i fremtiden får ens regler. Ifølge det nye lovforslag kan man kun sælge og bytte frø, der er officielt registreret.

Som det ser ud lige nu, vil genbanker og almindelige haveejere blive undtaget fra den nye lovgivning, så de også fremover kan bytte og udveksle frø til forskning og glæde i haverne. Men foreninger, netværk og små landbrug, der bevarer kulturplanter, risikerer i fremtiden at skulle registreres, og alle frø, der i dag er uregistrerede, bliver underlagt krav om mærkning og kontrol.

De ændringer, der lægges op til, er til fordel for industrien, der dyrker store mængder af de få arter og sorter, der er registreret på EU's sortliste. For mangfoldigheden i vores kulturplanter kan det derimod blive en katastrofe, hvis frø fremover skal registreres og administreres.

Skalotteløget 'Læsøløg' har været dyrket i små landbrug på Læsø siden 1946. Kun meget fåavlere på Læsø dyrker det i dag, så Frøsamlerne hjælper med at bevare det i foreningens adoptionsprogram sammen med 25 andre gamle sorter af skalotteløg, indsamlet hos familier i hele Danmark. De er nemme at dyrke og formeres ved at gemme et par løg fra sidste år til næste års dyrkning.

Fritag bevaringsarbejdet fra den nye lov

Arbejdet med at bevare og opformere traditionelle kulturplanter og planter, der er velegnet til haver og små markedsproduktioner i hele Europa, bygger i høj grad på frivilligt arbejde udført af almennyttige organisationer som Foreningen Frøsamlerne. Dette arbejde har vist sig at have stor betydning for mangfoldigheden af sorter, der gøres tilgængelige, og det medvirker til større biodiversitet.

Størstedelen af sorterne er ikke på EU's sortliste, fordi de ikke er genetisk ensartede nok til at blive registreret. Det gælder både gamle landsorter, frø der er gået i arv i familier og traditionelle danske grøntsagssorter, der er forædlet med metoder, så man stadig kan tage sortsægte frø af dem. Ingen af dem vil kunne registreres her, selvom de er værdifulde at dyrke og spise. Nogle få af sorterne er registreret som særlige bevaringssorter, der gør det muligt at bytte og sælge frø af dem – også til professionelle avlere. I Danmark er det desværre en meget dyr løsning.

Så i stedet for kun at undtage genbanker og private have dyrkere foreslår vi, at man undtager alt bevaringsarbejde fra den nye lovgivning. Og samtidig kan man give bønder ret til at bytte frø med hinanden, som de har gjort i tusindvis af år. Det er nemlig heller ikke tilladt i dag.

Frygt for dårlige frø er ubegrundet

EU's landbrugsindustri frygter, at mindre kontrol kan føre til flere plantesygdomme og dårligere frøkvalitet. Men det er her, vi kan bruge erfaringerne med 'den danske model': I de ti år, vi frit har kunnet bytte og sælge uregistrerede frø i Danmark, har det hverken resulteret i flere plantesygdomme, frø af dårlig kvalitet eller andet, som kunne være en hindring for at fortsætte som hidtil. En undersøgelse fra 2022 har derimod vist, at der er kommet større diversitet på frømarkedet, blandt andet af gamle – og i mange tilfælde sjældne – sorter. Større diversitet giver både have dyrkere, forbrugere og de mindre avlere mulighed for at vælge sorter med forskellige former, farver og smag – men også særlige sundhedsegenskaber, som nogle traditionelle, mindre forædlede sorter besidder. Samtidig giver større diversitet i de sorter, der dyrkes her i landet, både større resiliens i forhold til ændringer i klimaet og bedre sikkerhed for madsuverenitet. Det kan blive vigtige faktorer, hvis vi går imod mere usikre tider.

Frøsamlere og genbanker bevarer sammen

Genbankerne bevarer frø af vores kulturplanter, men de kan ikke dække alle disse opgaver alene. I genbankerne sikres frøene ved at opbevare dem nedfrosset, mens de hos foreninger, på gårde og hos små frøproducenter hvert år dyrkes og dermed løbende tilpasser sig sygdomme, skadedyr og klima. Kombinationen af frø i genbanken og i dyrkning er den bedste og mest sikre løsning for at bevare de mange sorter. Derfor gælder det nu om at få politikerne i EU til at forstå vigtigheden af at undtage bevaringsarbejdet fra den nye frølovgivning, så genbankerne sammen med foreninger, netværk og mindre landbrug fortsat kan sikre bevaringen af mangfoldige og unikke plantesorter.